

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. Vita per eius partes explicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

hat; ignis verò non operetur per intussumptionem sed potius pabulum per meram iuxta positionem sibi præfens in se conuertat, ac secum substantialiter copulet: in qua differentia quam parum momenti sit, quis non conspiciat? At vegetatio planetæ à sensatione animali, & cognitione spiritali, aliaque quauis vita intentionali vsque adeo discrepat, vt inter mille discrimina vix sit inuenire conuenientiam vllam etiam virtutalem, & genericam.

6. Postremum argumentum sit: si daretur ratio communis vniouca vitæ ab omni vita in particulari abstrahens, quenam ea esset definiri, & explicari posset: at quenam sit, nullo modo explicari, aut definiri potest magis, quam quid sit canis, propterea à sydereo, marino, & latrabili præscindit, vt cap. tertio aperte conuincam. Confirmatur, & declaratur: quod ratio vniuersalissima entis tantumlibet vniouca explicari, ac definiri non possit magis, quam per se nota sit, oritur ex eo, quod non habeat genus se superius, per quod definiri possit, nempe substantiam, quæ in viuente, & non viuente diffusetur: cur ergo si vna ratio communis viuents abstrahi potest, ea definiri nequeat. Adde iuxta aduersarios non paucos nullum prædicatum vniouce de Deo, & creaturis dici posse, cum tamen Deus, & creatura proprie viuant.

CAPVT II.

Vita per eius partes explicatur.

7. Postquam in communi rationem æquiuocam esse, ac proinde vnicæ definitione indefinitam statuimus: reliquum est, vt eam per eius species multifariam explicemus. Vita ergo, aut est intentionalis, aut physica: intentionalis est, quæ aliquid intentionaliter in obiectum, quodcunque sit mouetur: aliaque est, quæ sentitur, aut intelligitur: alia, quæ appetitur, aut amatur: quarum vtræque à nobis, tum tract. vltimo huius libri, tum etiam decursu Metaphysicæ fusè explicabitur. Vita physica alia est, quæ aliquid substantialiter per intussumptionem augetur: alia, quæ aliquid progressiue mouetur, hoc est, quæ propria, ac naturali vi de loco in locum quaqua versus, & non magis in vnum, quam in alium ferri potest. Prior species vitæ physice in plantis, & animalibus locum habet, quorum omnes omnino partes innumeris poris variegatæ sunt, vt per eos humor alimentarius attrahi, distribui, & corriuari possit: omnes etiam ad eundem finem prædita sunt vi sugendi, & succum assimilandi, atque in suam substantiam conuertendi. Stupendum quidem, atque instar miraculi est quo artificio, atque ingenio id fiat, & per quot fibras, ac fistulas pabulum sensim attrahatur, & per omnes partes diffundatur. Hoc ergo genus argumenti substantialis per intussumptionem factam efficit, plantas & animalia viuere, ac differre à non viuents, quæ tamen substantialem, non tamen hac arte augentur.

8. Posterior vitæ physice species in solis animalibus ac spiritibus reperitur: eam autem esse propriam, ac formaliter vitam quæque progressiue mo-

R. P. Lyncei Philosophia Tom. II.

uentur, eo ipso viuere contra nonnullos Recentiores facile suaderi potest. Primum quia id perspicue docet Aristoteles 2. de anima cap. 3. ibi: *Atque potentias animæ diximus, nutritiuam, sensitiuam, appetitiuam, loco motiuam, atque intellectiuam.* Et cap. 4. ibi: *At vero constat, animam id etiam esse, unde primus motus ad locum accommodatus emergit.* B. Thomas 1. p. quæst. 76. art. 1. ibi: *Anima enim est primum, quo nutrimur, & sentimus & mouemur secundum locum; & similiter quo primo intelligimus.* B. Augustinus tom. 9. tract. 19. in Euangelium Ioan. ibi: *Nisi enim viueret (puta anima) corpus non moueret pedibus gressum, manibus opus, oculis intuitum, auribus auditum, non aperiret os ad vocem, linguam ad distinctionem vocum non moueret.* Chrysostomus tom. 4. super epistol. Pauli ad Philip. serm. 3. ibi: *Non viuo, inquit, communem vitam: quomodo ergo viuis? Beate Paule Solem non vides, communem hunc aërem non spiras? num cibis, quibus nemo non vescitur, non pascitur? num terram istam more nostro non calcas?* Athanasius in orat. contra idola ibi: *Motus animæ nihil aliud est, quam vita ipsius, & omnino corpus viuere dicitur, cum mouetur.* Et ne multis morer, Patres ferme omnes, & meliores quique Philosophi hanc sententiam amplectuntur, & hoc modo de motu progressiuo loquuntur: cum ergo vocibus, vt nummis vtamur, eaque id valeant, & significant, quod principales authores per ea significari volunt, nemini dubium esse potest, quin motus progressiuus vitæ nomine appellari debeat.

Quod autem P. Arriaga nobis aduersarius disp. 2. de anim. sect. 2. subiect. 4. docet, motum progressiuum esse duntaxat arguitiue vitam, facile refelli potest: tum quia Patres, & Scholastici proxime allegati eodem profus modo asserunt, motum localem esse vitam, ac sensationem, vegetationem, & intellectiue esse vitam, neque inter eam, & has functiones discrimen vllum assignant: quemadmodum ergo sensio, vegetatio, & intellectio non arguitiue tantum, sed etiam formaliter vita sunt: ita etiam motus progressiuus, non arguitiue, sed formaliter vita erit. Tum quia sicut dicitur, motum progressiuum esse arguitiue vitam, id est, non nisi argumentum infallibile vitæ: ita similiter dici posset, vitam sensitiuam esse tantum arguitiue vitam: nam sicut motus progressiuus nusquam & nunquam reperitur sine vita aliqua sensitua, aut intellectua: ita similiter motus sensationis nunquam, & nusquam reperitur sine vita aliqua vegetatiua, aut intellectua: cur ergo tantum arguitiue vita non appellatur, sicut de motu progressiuo aduersarij philosophantur.

Rursus: vita alia est in actu primo: alia in actu secundo; quæ cuiusmodi, qualeve sint cap. præcedenti satis explicatum est. Illud explicandum est quibus ambæ conueniant: quæ cum sit quæstio mere vocalis, quæ fieri poterit breuitate ab ea nos expediemus. In primis ergo quæuis substantia completa, quæ vi sua nutrir, seu loco moueri potest, quæue cognoscere, & tamen sentire vel appetere potest, vita in actu primo, eaque substantialis, & præcipua dici debet: id quod omnes fatentur, & testimoniis Aristotelis, & Beate Thomæ capite præcedenti adductis liquido constat.

Gg 3 Pari

Pari ratione potentia animæ, videlicet vis nutritiva, locomotiva, sensitiva, &c. si à substantia animæ distinguantur, vitales in actu primo accidentario, siue vita accidentalis in actu primo proculdubio nominandæ sunt: id quod omnes etiam unanimi consensu fatentur. Præterea habitus naturales, quibus potentia animæ ad operandum coadiuvantur, vitales in actu primo appellandæ sunt: siquidem ideo potentia animæ vitales ut quo, atque in actu primo sunt; quia sunt virtutes, quibus anima vivit, hoc est, intelligit, amat, sentit, aliasque operationes exercet: at etiam habitus naturales sunt virtutes quædam variorum actuum vitalium per exercitio ad eos iterum repetendos acquisitæ: igitur etiam vitales in actu primo non ut quod, sed ut quo censeri debent.

11.

Habitus etiam supernaturales vitales in actu primo; siue, quod perinde est, vitæ quædam accidentales in actu primo vocandæ sunt: siquidem in primis sunt potentia quædam simpliciter necessaria ad actus supernaturales, eorumque effectrices: igitur aut potentia naturales non erunt vitales in actu primo, aut certe habitus supernaturales etiam vitales nuncupari debent. Deinde multo magis perfectè concurrunt habitus supernaturales ad suos actus, quam habitus naturales: ergo cum ij sint vitales, & illi etiam vitales censendi erunt. Consequentia videtur perspicua, quia cum vitalitas sit perfectio ex genere suo, ut aliquid censetur vitale, aut non vitale, eius perfectio, aut imperfectio in operando magnopere spectandæ sunt. Antecedens verò suadet: quia habitus supernaturales sunt simpliciter necessarij ad suos actus, ad eosque non tantum facile posse, verum etiam simpliciter posse homini tribuunt: deinde actus supernaturales in genere causæ efficientis producant: at ex iis duobus alterum iuxta omnes, alterum verò iuxta non paucos habitibus naturalibus respectu suorum actuum minimè conuenit.

12.

Species etiam intentionales, siue impressæ, quæ obiecti vicariæ sunt, vitales in actu primo iudicandæ sunt: tum quia sunt virtutes mediis quibus anima operationes vitales exercet, ab iisque denominatur; quod autem ab obiecto emittantur, eiusque vicem suppleant, quid interest? Tum quia representatio formalis obiecti est vita in actu secundo, siue formalis, ut exploratum est: ergo representatio virtualis obiecti est vita in actu primo, siue virtualis: cum ergo species impressa sit representatio virtualis sui obiecti, vita in actu primo, siue virtualis non esse non poterit. Tum demum, quia cognitio vnius obiecti quatenus ducit intellectum ad cognitionem alterius est vitalis in actu primo: qua ratione B. Thomas 1. p. quæst. 16. art. 3. docet, assensum primorum principiorum vitaliter concurrere ad assensum conclusionis: ergo similiter species impressa quatenus ducit intellectum ad speciem expressam, siue cognitionem obiecti, à fortiori vita in actu primo censenda est; cum multo magis necessaria sit species impressa ad expressam, quam vna expressa ad aliam.

13.

Quæ de vita in actu primo hætenus disseruimus, adeo constantia non sunt: vitalitas namque habituum naturalium ab aliquibus Recentioribus, vitalitas habituum supernaturalium à plerisque, & vitalitas specierum intentionalium ab

omnibus negatur. Quocirca obiicies primò: ideo potentia animæ sunt vitales in actu primo, quia sunt virtutes naturales. debita animæ à primo instanti suæ productionis ad hoc, ut vitaliter operari possit: at habitus naturales non sunt virtutes debita animæ à primo momento suæ productionis, sed paulatim exercitio actuum comparantur: pro reliquis etiam instantibus non determinatè, quemadmodum potentia, sed indeterminatè tantum animæ debentur. Hinc à fortiori probari potest; habitus supernaturales non esse vitales in actu primo, cum neque sint virtutes naturales animæ, neque ei villo modo, aut pro villo instanti debeantur. Obiicies secundo: ut species intentionales, siue impressæ essent vitales in actu primo, eæ deberent esse, mediis quibus homo ab intrinseco operaretur: haud aliter ac mediis potentiis ab intrinseco operatur: at homo mediis speciebus non operatur ab intrinseco, sed ab extrinseco quodammodo; cum non ab homine fluant ut potentia, sed ab obiecto extrinsecus emittantur, & non nomine hominis, cui insunt, sicut potentia, sed nomine obiecti concurrant. Confirmatur: quia species impressa suapte natura est indifferens, ut sit in supposito viventi, aut in supposito vitæ experti: species enim visualis per aëra funditur, priusquam ad potentiam deveniat: ergo species impressa non est vitalis ut quo, siquidem vita ut quo suapte natura debet esse connexa cum vita ut quod, siue supposito vitali, ut in potentiis animæ conspiciere est.

14.

Obiicies tertio: si non solum potentia animæ, verum etiam habitus naturales, habitus supernaturales, ac species intentionales essent vitales in actu primo; pro eo ac assensum, nulla res mundi esset, quæ vitalis in actu primo non esset, cum nulla sit, quæ animam ad actus vitales quodammodo iuvare nequeat: cur lapis, aut lignum, ignis, aut aqua, aliudve quodvis elementum, aut mixtum ad sensationem tactus (si ad hanc, ut aliqui putant, non requiritur species) immediatè concurrens vita in actu primo non sit? cur cælum, aut terra, aut quævis alia res media specie sui, quam immittit ad sensationem, aut cognitionem sui vitalem concurrens eo ipso vitalis in actu primo non sit? haud secus ac eo solo nomine habitus naturales, ac supernaturales, speciesque impressæ vitales censentur: quod autem eiusmodi concursus rerum omnium in aliquam operationem vitalem mediatum sit, non potest ob stare, cum homo vitalis in actu primo sit tantum mediatè, videlicet mediis potentiis iuxta complures concurrat ad eos actus, quibus vivit. Consequens autem absurdum est, quia suprà initio cap. præcedentis, vitam omnibus rebus minimè conuenire tanquam certum, & indubitatum statuimus. Obiicies quarto quem admodum habitus naturales, & supernaturales, speciesque intentionales ad actum vitalem concurrunt ita: similiter habitus naturales, & supernaturales, speciesque intentionales non impressæ, sed expressæ ad actum liberum immediatè concurrunt: at liberi in actu primo non sunt, cum iuxta omnes libertas in actu primo solius voluntatis prærogativa esse videatur: ergo similiter in prædicti, &c.

15.

Verum ad primum respondeo, negata maiori, si particula, ideo, præcisè sumatur: quemadmodum enim anima est vitalis in actu primo. quin sit virtus naturalis, aut debita sibi ipsi superaddita,

vt

ut compertum est: ita enim habitus naturalis, & supernaturalis poterit esse vitalis in actu primo absque eo, quod virtus vel naturalis, vel debita animæ sit. Et ut alio exemplo vtar, quemadmodum cognitio, & amor præsertim supernaturales, quin debeantur animæ, eamque naturaliter afficiant, vitales in actu secundo sunt: ita similiter habitus naturalis, ac supernaturalis poterunt esse vitales in actu primo, quin animæ debiti sint, eamque naturaliter afficiant. Ad secundum argumentum respondeo: vita intentionalis in actu secundo non consistit in operatione ab intrinseco: alias Deus vitæ intentionalis expers esset; sed in actu, qui sit agnitio, & amor, ac denominationem cognoscentis, atque amantis impertiat. Vnde quamvis per speciem intentionalem intellectus non operetur ab intrinseco, sed quodam modo ab intrinseco, cum tamen vi illius cognoscat, & intelligat, poterit illa esse vitalis in actu primo. Ad confirmationem respondeo: sicuti calor humani corporis vitalis dicitur, tamen si extra illud in supposito non vitali esse possit; eo quod a calore elementari specie non distinguatur ita similiter species impressa quantumlibet extra suppositum vitale naturaliter esse nequeat, tamen hic & nunc vitalis utique erit, cum potentiam vitalem intrinsece compleat, & coadiuvet.

16. Ad tertium argumentum respondeo: vita in actu primo alia est substantialis, & ut quod, videlicet substantia completa, cognoscitiva, aut volitiva, vel etiam vegetativa, aut loco motiva, ut sæpe sæpius ostensum remaneret: alia est vita in actu primo, & accidentalis, & ut quo; quæ ut ex ipso vocis ethymo constat, prioris vitæ, nimirum substantialis, accedens aliquod intrinsecum esse debet: haud secus ac vita accidentalis alicui substantiæ viventi intrinsece accidere debet, ut omnes fatentur: cum ergo non omnis res mundi eiusmodi substantia completa, aut aliquod eius accedens intrinsecum sit; ad modum, quo habitus naturales, ac supernaturales: nec non species intentionales talis substantiæ accidentia intrinseca sunt: non conspicio quatenus ex eo, quod prædicti habitus, speciesque sint vitales in actu primo, sequatur omnem rem mundi illico vitalem esse.

17. Ad quartum argumentum respondeo: libertas in actu primo duplex est: alia namque est facultas, quæ potest amare, aut non amare, sed potius odire: alia vero, quæ eiusmodi facultatem ad alterutrum libertatis exercitium proximè complete & expedit. Prior libertas in actu primo est principalis, posterior vero minus principalis: prior libertas non solum est indifferentiæ, verum etiam spontanei, ut aiunt: posterior est solius indifferentiæ. Prior libertas est ut quod, præsertim si voluntas ab anima non distinguatur: posterior est ut quo duntaxat. Demum prior libertas in actu primo est radix posterioris, & non è contrario: siquidem voluntas postulat prærequisita ad actum liberum: hæc autem non postulant voluntatem, sed eam supponunt: libertas ergo in actu primo priori modo sumpta est prærogativa solius voluntatis, in eamque duntaxat convenit: secus vero libertas posteriori modo sumpta; quæ non est cur in habitus naturales, ac supernaturales, aliaque voluntatis principia non conveniat; ac proinde etiam vitalitas in actu primo ea ratione sumi potest, ut in habitus naturales, ac supernatu-

rales, speciesque impressas non incongruat. Et hæc de vita per modum actus primi. Quibus autem vita per modum actus secundi conveniat, operosum admodum non est, ex dictis definire: siquidem solum exercitium potentia nutritiva, loco motiva, cognoscitiva, aut appetitiva vitæ in actu secundo nomen, rationemque merentur: id quod supra cap. præcedenti Aristotelis, & Beati Thomæ testimoniis luculenter ostendimus.

Vita rursus, alia est intrinseca, & essentialis, quam supra multis exemplis explicuimus: alia extrinseca, & accidentaria, quæ iis congruit, quæ vivunt per denominationem à vita alterius rei, à qua causantur, vel causari possunt: sic omnes creaturæ etiam vitæ expertes, extrinsece tamen in Deo, à quo causantur, & in cuius vita continentur, vivere dicuntur, iuxta illud Ioannis: *quod factum est in ipsa vita erat*: sic terminus actionis nutritivæ cum sit intrinsecus, & essentialiter eiusdem speciei cum termino actionis generativæ, qui absolute vitalis non est, extrinsece tamen denominatur vitalis ab actione vegetativa, seu intuitiva, per quam hic & nunc producit: sic ubicatio per motum progressivum producta cum intrinsece, & essentialiter vitalis non sit, & per impulsus extrinsecum modo mortuo produci potuerit, tamen ab actione facultatis loco motivæ vitalis denominatur: sic demum, quod plus est, ipsa actio nutritiva essentialiter, & intrinsece nutritiva, ac vitalis non est, ut contra Hurradum disput. 3. de generat. & corruptione, sect. 5. in hunc modum ostendo: non magis differunt potentia nutritiva, ac generativa, quam potentia libera, ac necessaria: sicut enim potentia nutritiva, ac generativa habent diuersa organa, ac diuersas dispositiones postulant: ita potentia libera, & potentia necessaria diuersas dispositiones, diuersa prærequisita, & quasi diuersa organa suo sibi iure vendicant: at hoc non obstante actio libera non est intrinsece, & essentialiter talis, quinimo necessaria suapte natura esse potuit: ergo similiter actio nutritiva, & vitalis, &c. Tandem, vita alia est creata, quæ creatura vivit: alia increata, quæ creator vivit, non eminentialiter solum, ut nonnulli ausi sunt asserere, sed formaliter, ac propriè, ut constat ex Apocalypsis 5. cap. ibi: *adorauerunt viventem in secula seculorum*: aliisque Scripturæ locis, in quibus Deus per antonomasiam vivens appellatur.

CAPVT III.

Aliorum sententia referuntur, & refelluntur.

19. Quid rationem communem vniuerſam ab omni vita, præsertim creata, abstractam ruen-
tut. in ea explicanda parum consentiunt. Prima, & vetustissima Stoicorum sententia est, vitam ut sic in motu intentionali, cognitione videlicet, & amore sitam esse; plantas autem proprie non vivere quantumlibet vegetentur. Cæterum hæc sententia infra tract. 3. fusè impugnabitur. Secunda sententia est Thomistarum asserentium vitam ut sic consistere in motu ab intrinseco, siue in operatione immanenti. Verum in primis iuxta hanc sententiam omnis essentia creata viveret,
G g 4 cum